

доминантные лексемы, которые отличаются частотностью использования в немецком языке. Таким образом, за относительно короткое время пандемия коронавируса способствовала рождению новых слов, которые обогатили лексико-семантический состав немецкого языка и изменили языковую картину мира. Представленные нами неологизмы отражают исторический этап социальных потрясений в период пандемии COVID-19.

1. Василькова, М. В. Стилистика немецкого языка : методические рекомендации / сост. М. В. Василькова. – Витебск : УО «ВГУ им. П. М. Машерова», 2012. – 50 с. URL: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/2976> (дата обращения: 21.03.2023).
2. Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.owid.de/docs/neo/listen/corona.jsp>. – Дата обращения: 21.03.2023.

ТАПАЊІМІЧНАЯ ЛЕКСІКА ЯК СТРУКТУРНЫ КАМПАЊЭНТ БЕЛАРУСКАМОЎНЫХ НЭЙМАЎ ХАРЧОВЫХ ТАВАРАЎ

Коцікава Д.А.,

студэнтка 3 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Дзядова А.С., канд. філал. навук, дацэнт

У сучасных умовах рыначнай канкурэнцыі галоўная задача маркетынгу – даць удалую назву тавару, якая будзе ў поўнай меры ўплываць на стаўленне пакупніка да таго ці іншага прадукту. Назва – гэта тое, на што ў першую чаргу звяртае ўвагу пакупнік і на падставе чаго фарміруецца першае ўражанне пра брэнд. У шырокім сэнсе нэймінг – гэта працэс распрацоўкі назвы для кампаніі або прадукту. Пад канкрэтнай назвай брэнд або тавар рэгіструецца і выводзіцца на рынак. Менавіта нэймінг “фарміруе доўгатэрміновы патэнцыял брэнда, а яго лінгвістычныя аспекты дазваляюць надаць ім новае семантычнае адценне” [1, с. 3].

Найбольшай папулярнасцю ў нэймінгу харчовых тавараў карыстаецца апошнім часам менавіта беларуская мова. Але, як адзначаюць даследчыцы А.С. Дзядова і В.Ю. Радзюль, “у параўнанні з рускамоўнымі назвамі спектр беларускамоўных нэймаў, якія функцыянуюць у сферы гандлю і турызму, не такі шматлікі” [2, с. 253]. Станоўчая рэпутацыя беларускай прадукцыі на рынку СНД садзейнічае прасоўванню беларускіх назваў за межамі нашай краіны. Сёння на паліцах крамаў усё часцей можна сустрэць тавары з назвай на беларускай мове, якія, безумоўна, прыцягваюць нашу ўвагу. Сярод беларускамоўных назваў колькасць вылучаюцца нэймы адтапанімнага характару. Актуальнасць нашага даследавання абумоўлена найперш недастатковай распрацаванасцю сістэмы нэймінгу і адсутнасцю поўнай характарыстыкі беларускага нэймінгу ў сферы гандлю. Мэта нашага даследавання – вызначыць і ахарактарызаваць структурна-семантычныя асаблівасці беларускамоўных назваў харчовых тавараў з адтапанімным кампанентам.

Матэрыялы і метады. Даследаванне праведзена на аснове моўнага матэрыялу, выбранага з інтэрнэт-крыніц, а таксама зафіксаванага ў працэсе назіранняў за назвамі харчовых прадуктаў у крамах г. Віцебска. Агульная колькасць даследаванага моўнага матэрыялу склала больш за 30 нэймаў. Асноўнымі метадамі выступаюць апісальны, лінгвакультурагічны і метада навуковага назірання.

Вынікі і іх абмеркаванне. Прааналізаваўшы структурна-семантычныя асаблівасці нэймаў адтапанімнага характару, мы вылучылі наступныя іх групы: 1) двухкампанентныя найменні; 2) аднакампанентныя найменні.

Да першай групы адносяцца нэймы, якія складаюцца з двух структурных кампанентаў і ўяўляюць сабой спалучэнне прыметніка і назоўніка. Сярод іх вылучаюцца назвы малочных тавараў: *Віцебскае малако, Мінская марка, Гродзенская вежа, Клецкая крыначка, Навагрудскія дары, Стары Менск* і інш.; назвы цукерак: *Беларускі сувенір, Беларуская бульба, Белавежская пушча*. Разам з тым зафіксаваны намінацыі, якія будуцца па схеме “назоўнік + назоўнік”. Напрыклад: *Спадчына Беларусі* (цукеркі), *Легенды Менску* (напой), *Паставы гарадок* (сметанковае масла), *Брэст-Літоўск* (смятана) і інш.

Трэба адзначыць, што большасць прааналізаваных нэймаў харчовых прадуктаў, вырабленых у Беларусі, нясуць у сабе цікавую нацыянальна-культурную, гістарычную і краіназнаўчую інфармацыю пра нашу краіну і яе народ. Так, невыпадкавай і зразумелай для ўсіх беларусаў з’яўляецца назва цукерак “*Белавежская пушча*”. Нацыянальны парк “Белавежская пушча” – галоўная слава і гонар нашага народа. На сённяшні дзень пушча з’яўляецца адным з найбуйнешых лясных масіваў Еўропы. Варта нагадаць, што ўпершыню гэты запаведны лес згадваецца ў “Аповесці мінулых гадоў” пачатку XII ст. Сёння Нацыянальны парк з’яўляецца цікавым аб’ектам турызму. Штогод сотні тысяч наведвальнікаў з блізкага і далёкага замежжа становяцца яго гасцямі.

Назва смятаны “*Брэст-Літоўск*” звязана з адным з самых старажытных гарадоў Беларусі. Брэст (летапісныя назвы *Бярэсце*, *Брэст-Літоўск*, *Брэст-над-Бугам*) упершыню згадваецца ў “Аповесці мінулых гадоў” у 1019 годзе. У XVII–пачатку XX ст. горад называўся *Брэст-Літоўскі*, а затым *Брэст-Літоўск*. Між тым афіцыйнае перайменаванне горада адбылося ў выніку ўваходжання беларускіх земляў у склад Расіі пасля 1795 года.

Дастаткова вялікую групу ўяўляюць сабой аднакампанентныя назвы харчовых тавараў з адтапанімым кампанентам. У іх ліку адзначым найменні хлебных вырабаў: *Мінскі*, *Налібокі*, *Старажоўскі*, *Нарачанскі*; малочных прадуктаў: *Глыбокае*, *Бяроза*; напояў: *Нарач*, *Нёман*, *Рэчыцае*; цукерак: *Мінчанка*, *Васілішкі* і інш.

Назва Нацыянальнага парку “Нарачанскі” пакладзена ў аснову наймення хлебага вырабу “*Нарачанскі*”. З санаторыямі, размешчанымі на ўзбярэжжы возера Нарач, беларусы пачынаюць знаёміцца яшчэ ў дзяцінстве. Сотні школьнікаў штогод прыязджаюць сюды на адраўленне. Кожны, хто хоць раз пабываў на Нарачы, захоўвае ў памяці цёплыя ўспаміны аб маляўнічым кутку Беларусі.

З самым буйным возерам Беларусі звязана і паходжанне назвы прыроднай пітной вады “*Нарач*”. Возера Нарач – свайго роду маленькі цуд свету для беларусаў. За свае памеры (плошча складае каля 80 квадратных кіламетраў) яно атрымала назву “*Беларускае мора*”. Гэтае возера з’яўляецца галоўнай жамчужынай Нарачанскага нацыянальнага парку і прыцягвае сваёй прыгажосцю мноства турыстаў [3].

Адтапанімае паходжанне мае таксама назва хлебага вырабу “*Нёман*”. Нёман – адна з самых вялікіх і паўнаводных рэк у Беларусі, своеасаблівы яе сімвал. Як сведчаць летапісныя крыніцы, больш за мільён гадоў таму на месцы Нёмана існавала старажытная рака. На тэрыторыю, дзе яна працякала, не раз насоўваліся ледавікі, але, калі яны адступалі, Нёман зноў і зноў адраджаўся і прабіваўся да мора. Рацэ прысвечана мноства песень, у тым ліку найбольш вядомы народна-песенны твор “Нёман-дзівосная рака”. Падчас Вялікай Айчыннай вайны рака стала сімвалам баявога братэрства рускіх і французскіх лётчыкаў, што выявілася ў назве знакамітай эскадрыллі “Нармандыя – Нёман”.

Заклучэнне. Такім чынам, прааналізаваўшы беларускамоўныя назвы харчовых тавараў з адтапанімым кампанентам, мы прыйшлі да высновы, што даследаваная група нэймаў характарызуецца значнай разнастайнасцю як у структурна-семантычным плане, так і з боку нацыянальна-культурнай і лінгвакраіназнаўчай спецыфікі. Тапанімічная лексіка, пакладзеная ў аснову намінацый харчовых прадуктаў, не толькі прыцягвае ўвагу пакупнікоў, але і абуджае ў беларусаў культурна-гістарычную памяць і патрыятычныя пачуцці. Выкарыстанне ў якасці нэймаў назваў знакавых для беларусаў мясцін падтрымлівае таксама цікавасць нашых землякоў да традыцыйнай народнай культуры сваіх продкаў.

1. Кожина, В. Ю. Лингвистические основы наименований брендов (на примере английского и русского языков): автореф. дис. ... канд. филол. наук / В. Ю. Кожина – Краснодар, 2007. – 20 с.

2. Дзядова, А. С. Графічныя і арфаграфічныя асаблівасці беларускамоўнага нэймінгу ў сферы гандлю і турызму / А. С. Дзядова, В. Ю. Радзюль // *Наука – образованию, производству, экономике* [Электронный ресурс] : материалы 75 Региональной научно-практической конференции преподавателей, научных сотрудников и аспирантов, Витебск, 3 марта 2023 г. / Витеб. гос. ун-т ; редкол.: Е.Я. Аршанский (гл. ред.) [и др.]. – Витебск : ВГУ имени П. М. Машерова, 2023. – С. 252–255. – Режим доступа: <https://conf.vsu.by/wp-content/uploads/2023/03/2023-conf-75-sbornik.pdf>. – Дата доступа: 24.03.2023.

3. Возера Нарач. Гід па Беларусі. [Электронны рэсурс]. – Режим доступу: <https://vetliva.by/belarus/what-to-see/ozero-naroch/>. – Дата доступу: 23.03.2023.